

AVOCATUL POPORULUI

Domeniul privind
prevenirea torturii – MNP

Aprob,

Avocatul Poporului

Raport

privind vizita desfășurată la Penitenciarul Târgu Jiu

Raportul este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

1. Cadrul general și organizarea vizitei
2. Constatările rezultate din vizita efectuată
3. Recomandări

Craiova – 2024

1. Cadrul general și organizarea vizitei

Prin Legea nr. 109/2009, România a ratificat Protocolul opțional (denumit în continuare O.P.C.A.T.) adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984.

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție din cadrul instituției Avocatul Poporului îndeplinește atribuțiile de Mecanism Național de Prevenire a torturii (MNP), conform prevederilor O.P.C.A.T., monitorizând în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor private de libertate. În acest sens, MNP poate vizita, anunțat sau inopinat, locurile în care persoanele sunt private de libertate, conform art. 4 din O.P.C.A.T..

Potrivit dispozițiilor prevăzute de art. 2 alin. (2), art. 16 alin. (1), art. 35 lit. a) și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, coroborate cu dispozițiile art. 4 alin. (1) și art. 19 din Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, cu dispozițiile Ordinului Avocatului Poporului nr. 134/2019, și conform Planului de vizite, aprobat pentru anul 2024, la data de 24 aprilie 2024 a fost efectuată o vizită inopinată la Penitenciarul Târgu Jiu, județul Gorj.

La efectuarea vizitei au participat reprezentanții instituției Avocatul Poporului, jurist, psiholog, medic, consilieri în cadrul Centrului zonal Craiova al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție și reprezentant al Organizației pentru Apărarea Drepturilor Omului-Filiala Regională Craiova.

Vizita a avut următoarele obiective: consolidarea protecției persoanelor private de libertate împotriva pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante, verificarea condițiilor de cazare, asigurarea asistenței pentru sănătate, asistența psihologică, precum și verificarea altor aspecte cu relevanță pentru activitatea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în locurile de detenție.

La începutul vizitei, reprezentanții MNP au prezentat conducerii Penitenciarului Târgu Jiu, domnului Comisar Șef de Poliție Penitenciară, Teodor IANCU - Director, domnului Claudiu OANCE - Director Adjunct Siguranța Reținerii și Regim Penitenciar, respectiv doamnei Comisar Șef de Poliție Penitenciară, Liliana ȘERBULESCU - Medic Șef, temeiul legal în baza căruia se desfășura vizita, etapele desfășurării acesteia, modalitatea de întocmire a Raportului de vizită, emiterea recomandărilor, precum și obligațiile instituției vizitate, potrivit prevederilor din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată, din interviurile cu persoanele private de libertate și cu personalul penitenciarului

a) capacitatea de cazare și personalul penitenciarului

Penitenciarul Târgu Jiu este o instituție publică, cu personalitate juridică, în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor/Ministerului Justiției, și face parte din instituțiile publice de apărare, ordine publică și securitate națională.

În Penitenciarul Târgu Jiu execută pedepse privative de libertate numai deținuți bărbați, fiind profilat pentru executarea pedepselor în regim semideschis și deschis. Pentru perioade scurte, penitenciarul custodiază și deținuți în regimurile închis și maximă siguranță, în special pentru prezentarea la instanțele de judecată.

Repartizarea deținuților în camere se realiza conform regimului de executare, vârstei și gradului de risc pentru siguranța locului de deținere, cel mai tânăr deținut avea vârsta de 21 de ani, iar cel mai în vârstă 76 de ani.

Unitatea dispunea de 6 secții de deținere, din care 4 regim semideschis cu 337 de deținuți și două regim deschis cu 89 de deținuți. Una din secțiile cu regim deschis era exterioară, Gospodăria Agro Zootehnică (G.A.Z.).

La data vizitei se aflau în custodia penitenciarului **426 persoane private de libertate (bărbați), la o capacitate legală de 315 locuri. Gradul de ocupare era de 135%, fapt pentru care echipa de vizită a recomandat conducerii penitenciarului să întreprindă măsuri pentru gestionarea supraaglomerării, potrivit prevederilor art. 1, alin. (3) din Anexa la Ordinul Ministerului Justiției (O.M.J.) nr. 2772/C/2017 - aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate.**

Activitatea penitenciarului era asigurată de **241 de polițiști de penitenciare** (48 agenți și 193 ofițeri), angajați ai Administrației Naționale a Penitenciarelor, iar în organigramă erau prevăzute **272 de posturi în sectoarele operativ, educație/asistență psihologică și medical, ceea ce corespundea unui procent de încadrare de 88,6%, existând 31 de posturi vacante (13 agenți și 18 ofițeri).**

b) condițiile de cazare și alimentația persoanelor private de libertate

Penitenciarul Târgu Jiu avea în componență 41 de camere de deținere, echipa a stabilit aleatoriu să viziteze câteva camere din ambele secții de deținere: camerele E5.1; E5.4; E4.3, destinate custodierii în regim deschis și camerele E4.4; E1.1; E2.7, destinate custodierii în regim semideschis.

În toate camerele deținuții erau cazați în paturi suprapuse, dispuse pe două nivele, camerele beneficiau de lumină naturală, iluminatul artificial fiind asigurat corespunzător.

Majoritatea camerelor vizitate erau curate, cu rafturi pentru depozitarea obiectelor personale, cu mobilier (paturi suprapuse dispuse pe două rânduri, cazarmament corespunzător, mese, televizoare, scaune etc.).

Totuși, unele camere (E1.1; E2.7) nu aveau în dotare suficiente rafturi (dulapuri) pentru păstrarea bunurilor și obiectelor personale, acestea erau depozitate în genți, sub paturi, rafturile existente în camere și la grupurile sanitare fiind neîncăpătoare.

Echipa de vizită recomandă conducerii Penitenciarului Târgu Jiu dotarea corespunzătoare a camerelor cu mobilier pentru păstrarea bunurilor și obiectelor personale, potrivit prevederilor art. 4 alin. (1) din O. M. J. nr. 2772/C/2017 pentru aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate.

A fost verificat cazarmamentul și nu s-a constatat prezența insectelor, fiind prezentate documente din care a rezultat că se efectuase dezinsecția în toate spațiile de deținere, fapt confirmat de persoanele private de libertate în timpul interviurilor.

În camerele de cazare erau instalate televizoare conectate la rețeaua de furnizare prin cablu.

Echipa de vizită a constatat că exista o cameră de cazare pentru persoanele cu dizabilități, cu grup sanitar care nu era dotat corespunzător nevoilor acestora, și a adus la cunoștință conducerii penitenciarului necesitatea amenajării a cel puțin unei astfel de camere, potrivit prevederilor art. 1, alin. (6) din Anexa Ordinului Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017.

Camerele aveau grupuri sanitare proprii, cu wc, chiuvetă, oglindă, pereții erau placați cu faianță, iar pavimentul cu gresie. Era asigurat accesul permanent la apă rece, iar apa caldă era distribuită conform programului stabilit de conducere. Grupurile sanitare din camere asigurau persoanelor private de libertate condiții de igienă și intimitate, **excepție făcând grupul sanitar din camera E 1.1, în care erau cazați 46 de deținuți, cu două cabine de wc, acestea fiind insuficiente,**

nefiind astfel respectate în totalitate prevederile art. 5 alin. (1) și alin. (2) din O. M. J. nr. 2772/C/2017 pentru aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate. **Recomandăm conducerii penitenciarului luarea unor măsuri pentru asigurarea condițiilor care să permită fiecărei persoane private de libertate să folosească grupul sanitar din camera E1.1, ori de câte ori este necesar, astfel încât să fie respectate în totalitate prevederile art. 5 alin. (1) și alin. (2) din O. M. J. nr. 2772/C/2017 pentru aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate.**

Spațiile din sectorul vizită și camera destinată acordării dreptului la vizită erau într-o stare corespunzătoare de igienă. În sala pentru acordarea vizitei fără dispozitiv de separare era amenajat și un spațiu de joacă pentru copii.

Au fost vizitate curțile de plimbare, acestea erau dotate corespunzător pentru desfășurarea activităților sportive. Persoanele private de libertate intervievate au menționat că li se asigura accesul la curțile de plimbare, conform programului aprobat de directorul penitenciarului, fiind astfel respectate prevederile art. 137 - Dreptul la plimbare zilnică alin. (2) din Hotărârea de Guvern nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013.

În spațiile comune, altele decât camerele de deținere și grupurile sanitare, existau montate camere video, în conformitate cu prevederile art. 8 alin. (1) din Ordinul nr. 4800/C/2018 din 27 noiembrie 2018 pentru aprobarea Regulamentului privind siguranța locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor (A.N.P.).

Hrana persoanelor private de libertate era preparată zilnic la blocul alimentar al penitenciarului și distribuită pe secții. Blocul alimentar era bine întreținut, hrana se prepara diferențiat, în funcție de normele de hrană prevăzute de O.M.J. 1365/C/2020 privind aprobarea Normelor de acordare a drepturilor de hrană pentru persoanele private de libertate din sistemul administrației penitenciare.

Penitenciarul deținea Autorizație Sanitară Veterinară și pentru siguranța alimentelor emisă de Direcția de Sanitară Veterinară și pentru siguranța alimentelor Gorj la data de 08.01.2016.

Meniurile erau întocmite și avizate de către medicul unității, care verifica listele cu persoanele private de libertate cu anumite afecțiuni, fiind asigurate normele de hrană și regimurile alimentare pentru persoanele diagnosticate cu boli cronice.

Conform normelor legale și a practicii din unitate, calitatea hranei preparate era verificată zilnic din punct de vedere calitativ și cantitativ.

Existau prelevate probe alimentare, păstrate într-un frigider special destinat acestui scop, timp de 48 de ore. **Recipientele în care erau prelevate probele alimentare nu erau etichetate corespunzător și nu exista un termometru cu grafic de temperatură**, potrivit prevederilor art. 37 lit. e) din Ordinul Ministerului Sănătății nr. 976/1998 pentru aprobarea Normelor de igienă privind producția, prelucrarea, depozitarea, păstrarea, transportul și desfacerea alimentelor și art. 120 alin. (3) din Ordinul nr. 4858/C/3363/2022 privind activitatea de acordare a asistenței medicale, a tratamentului și îngrijirii persoanelor private de libertate aflate în locurile de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor - („Probele alimentare sunt păstrate în condiții corespunzătoare timp de 48 de ore în frigider la maximum +5°C și în recipiente cu capac, închise ermetic, pe care sunt înscrise data și ora recoltării, respectiv denumirea produsului recoltat”).

c) verificarea modului de aplicare a sancțiunilor disciplinare persoanelor private de libertate

În perioada ianuarie 2023 - aprilie 2024, până la data vizitei, personalul penitenciarului a întocmit **157** de rapoarte de incident deținuților custodiați. Pentru 120 de rapoarte, care fuseseră analizate în comisia de disciplină, s-au stabilit sancțiuni, **iar 37 de rapoarte de incident au fost clasate de comisia de disciplină**. Au fost aplicate 120 de sancțiuni, constând în: **22 avertismente**; 13 sancțiuni cu suspendarea dreptului de a participa la activități culturale, artistice și sportive, pe o perioadă de cel mult o lună; 6 cu suspendarea dreptului de a presta o muncă, pe o perioadă de cel mult o lună; 58 cu suspendarea dreptului de a primi și de a cumpăra bunuri, cu excepția celor necesare pentru igiena individuală, pe o perioadă de cel mult două luni; **21 cu suspendarea dreptului de a primi vizite, pe o perioadă de cel mult 3 luni**. Echipa de vizită a constatat că s-au aplicat 16 sancțiuni în anul 2023 și 5 în anul 2024, până la data vizitei, privind dreptul de a primi vizite pe o perioadă de cel mult 3 luni. Ținând cont de faptul că aceste vizite au o valoare esențială în procesul îndelungat de reeducare, reabilitare și reintegrare psihosocială a persoanei private de libertate, iar sancționarea cu suspendarea acestui drept contravine tocmai principiului reabilitării psihosociale, potrivit Normelor CPT, **recomandăm conducerii penitenciarului analizarea posibilității de a se evita pe cât posibil aplicarea sancțiunilor privind dreptul de a primi vizite, în scopul evitării impactului negativ în procesul de reintegrare a persoanei private de libertate**, potrivit CPT (Raportul de vizită din anul 2021) și a Regulilor Mandela (Regula nr. 43

pct. 3), în care se prevede că sancțiunile disciplinare sau măsurile restrictive prin interzicerea contactelor cu familia să fie aplicate pentru o perioadă limitată și doar pentru menținerea securității și ordinii.

În perioada ianuarie 2023 - aprilie 2024, până la data vizitei, în Penitenciarul Târgu Jiu nu au fost aplicate sancțiuni disciplinare cu izolarea.

În aceeași perioadă au fost formulate de persoanele private de libertate 56 de plângeri la judecătorul de supraveghere a privării de libertate împotriva sancțiunilor aplicate de comisia de disciplină, una fiind admisă.

Împotriva încheierii judecătorului de supraveghere a privării de libertate au fost introduse 41 de contestații la judecătoria, fiind respinse 35 și admise 6.

Având în vedere rapoartele de incident întocmite (157) în perioada 2023 - 2024 și rapoartele de incident clasate (37) de comisia de disciplină, s-a constatat că un procent de 24% din rapoartele de incident întocmite au fost clasate de comisia de disciplină din cadrul penitenciarului. Potrivit Regulii 38 din Ansamblul minim de reguli ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților „Regulile Nelson Mandela”, „*administrația penitenciarelor este încurajată să utilizeze, în măsura posibilă, prevenirea conflictelor, medierea sau orice alte mecanisme alternative de soluționare a litigiilor pentru a preveni încălcările disciplinare sau pentru a soluționa conflictele*”. În același timp, potrivit Normelor CPT, deciziile de aplanare a conflictelor trebuie să aibă prioritate în fața sancțiunilor și procedurilor disciplinare oficiale.

Față de considerentele expuse, echipa de vizită recomandă conducerii să prelucreze cu personalul penitenciarului Regula 38 din Ansamblul minim de reguli ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților „Regulile Nelson Mandela”, astfel încât la întocmirea rapoartelor de incident să se aibă în vedere prevederile acestei reguli, în scopul reducerii, pe cât posibil, a procentului rapoartelor clasate de comisia de disciplină, în privința abaterilor disciplinare ușoare (22 avertismente).

Au fost verificate prin sondaj mai multe dosare de cercetare disciplinară întocmite în perioada de referință și s-a constatat că respectau prevederile art. 103 - Procedura disciplinară din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

d) măsurile pentru asigurarea dreptului de petiționare, a dreptului la corespondență și a dreptului la comunicări on-line

În perioada de referință, cheltuielile ocazionate de exercitarea dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență au fost suportate de către persoanele custodiate, dar și de unitatea penitenciară, potrivit prevederilor art. 4 alin. (1) și art. 5 din Decizia Administrației Naționale a Penitenciarelor cu nr. 488/2016. În perioada ianuarie 2023 - aprilie 2024, pentru mai mulți deținuți care nu dispuneau de mijloace bănești au fost acordate materiale (plicuri, timbre poștale, pixuri, coli de scris) destinate exercitării dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență. S-a constatat că era întocmit Registrul de evidență a materialelor destinate exercitării dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență distribuite persoanelor private de libertate, **dar nu era completat corespunzător pentru anii 2023 - 2024, lipsind în câteva cazuri consemnările și semnăturile persoanelor private de libertate care primiseră materiale destinate exercitării dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență. Recomandăm conducerii penitenciarului completarea corespunzătoare a Registrul de evidență a materialelor destinate exercitării dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență distribuite persoanelor private de libertate**, potrivit prevederilor art. 4 alin. (1) și art. 5 alin. (6) din Decizia Administrației Naționale a Penitenciarelor cu nr. 488/2016.

Pe holul Secțiilor de deținere erau montate infochioșcuri (puncte de documentare și informare electronică), unde se găseau documente și informații de interes care puteau fi accesate pe bază de suport electronic de către persoanele private de libertate. La aviziere erau afișate programele zilnice și materialele informative.

Echipa de vizită a constatat că la infochioșcuri nu exista în format electronic și Procedura de distribuire a materialelor destinate exercitării dreptului la petiționare și a dreptului la corespondență, modificată și completată prin Decizia Administrației Naționale a Penitenciarelor cu nr. 424/13.04.2023, publicată în Monitorul Oficial cu nr. 377 din 03.05.2023, potrivit Recomandării Avocatului Poporului cu nr. 3 din data de 09.01.2023 (modif. art. 5 alin (1), termenul de soluționare a cererilor este de 7 zile).

Era instalată cutia poștală, la care aveau acces atât persoanele private de libertate, cât și personalul furnizorului de servicii poștale, căruia i se asigura accesul în interior, însoțit de o persoană din cadrul penitenciarului.

Din documentele prezentate a rezultat că în perioada ianuarie 2023 - aprilie 2024 au fost întocmite 1866 de rapoarte de recompensare pentru persoanele private de libertate, fiind acordate 1748 de recompense (45 cu ridicarea măsurii disciplinare aplicate anterior; 1345 cu suplimentarea dreptului la pachet și vizită; 111 cu suplimentarea dreptului la vizita intimă; 63 cu suplimentarea dreptului la convorbiri online; 184 cu învoire).

În perioada de referință, la Penitenciarul Târgu Jiu au fost acordate 2264 de convorbiri online, într-un spațiu amenajat și dotat corespunzător.

Conducerea unității penitenciare a acordat 972 de audiențe persoanelor private de libertate, dar și unele drepturi (vizite cu dispozitiv de separare - 238, vizite fără dispozitiv de separare - 6285; acordarea dreptului la convorbiri online - 2264; vizite intime - 387).

Nu au fost înregistrate sesizări privind nerespectarea dreptului la petiționare/corespondență și la comunicări online, iar persoanele private de libertate intervievate au precizat că le-au fost aprobate cererile pentru comunicările online și le-a fost respectată confidențialitatea în timpul convorbirilor.

e) acordarea asistenței medicale, tratament și îngrijiri

Penitenciarul Târgu Jiu deținea Autorizație Sanitară de funcționare, eliberată de Direcția de Sănătate Publică Gorj la data de 16.09.2020, cu structură funcțională aprobată (cabinet medical de medicină de familie cu cabinet de consultații, cabinet stomatologic cu sală de așteptare, sală tratament, sală de așteptare, grup sanitar personal, cameră de infirmerie și grup sanitar, infirmerie izolare respiratorie 1 și 2).

Asigurarea asistenței medicale a persoanelor private de libertate custodiate era efectuată cu personal de specialitate medico-sanitar, în mod gratuit, potrivit legii. Acordarea asistenței medicale profilactice, curative și efectuarea tratamentelor pentru persoanele private de libertate se realiza prin activități de bază, precum asistența medicală în specialitatea medicină de familie sau medicină dentară. Se urmărea evoluția stării de sănătate a deținuților și se aplicau măsurile medicale necesare potrivit prevederilor legale, conform unui program de activitate zilnic de 7 ore/zi, în zile lucrătoare pentru medici, program alternativ, dimineața și după-amiaza, iar programul de lucru al medicului-șef era de 8 ore/zi, acesta îndeplinind și activități administrative.

Referitor la structura organizatorică a personalului medico-sanitar, în organigramă erau prevăzute 15 posturi, din care 10 posturi încadrate (1 medic medicină de familie care îndeplinea

funcția de medic șef, 1 medic stomatolog, 7 asistenți medicali, 1 asistent medical medicină generală cu contract de prestări servicii), **fiind vacante 5 posturi (1 medic medicină generală/medicină de familie, 1 asistent medical farmacie, 1 asistent igienă, 1 asistent medical generalist, 1 tehnician dentar - în procedură de concurs).** Exista un post de medic la 426 de deținuți, nefiind respectate prevederile art.8, alin (9) Capitolul II, Secțiunea 1 din Ordinul nr. 4858/C/3363/2022 privind activitatea de acordare a asistenței medicale, a tratamentului și îngrijirilor persoanelor private de libertate aflate în locurile de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor. **Se recomandă încheierea contractelor de prestări servicii cu personal de specialitate medico-sanitar din rețeaua sanitară publică (medic și asistenți),** potrivit art. 1 alin (4), Capitolul I Dispoziții generale din Ordinul nr. 4858/C/3363/2022.

Penitenciarul Târgu Jiu dispunea de două cabinete medicale de medicină generală și un cabinet de stomatologie dotate corespunzător, potrivit prevederilor Ordinului 153/2003 emis de Ministerul Sănătății și Familiei pentru aprobarea normelor metodologice privind înființarea, organizarea și funcționarea cabinetelor medicale - Anexa 2, dotarea minimă obligatorie pentru cabinete medicale de specialitate.

La cabinetul medical exista aparat medical de urgență, dotat cu medicamente și materiale sanitare în conformitate cu baremul prevăzut în Anexa 1 din Ordinul nr. 4858/C/3363/2022. **Era necesar ca unitatea să aibă în dotare la cabinetul medical și defibrilator, aparat ECG, nebulizator și oxigen,** potrivit recomandării C.P.T. făcute la vizita din anul 2022 în România - *„C.P.T. își reiterează recomandarea ca fiecare penitenciar să fie echipat cu defibrilator, nebulizator și oxigen, precum și cu un aparat ECG”.*

Din interviurile desfășurate cu deținuți s-a reținut faptul că aceștia au fost consultați de medic la introducerea în penitenciar și atunci când a fost cazul au primit tratamentul corespunzător afecțiunilor cu care au fost diagnosticați.

În ceea ce privește asigurarea evidenței activității de asistență medicală, registrele erau constituite și gestionate de personalul medico-sanitar, fiind păstrate la cabinetul medical în condiții de siguranță și confidențialitate.

Conform Registrelor de consultații medicale, în anul 2024, până la data vizitei se efectuaseră 1971 de consultații medicale generale, 325 de consultații stomatologice și 151 de examene de specialitate la Policlinica din cadrul Spitalului de Urgență Târgu Jiu.

Medicamentele prescrise erau păstrate la cabinetul medical, în condiții corespunzătoare de siguranță și distribuite numai de către personalul medical, cu sprijinul personalului penitenciarului.

Era înregistrată o medie de 127 deținuți cu afecțiuni cronice, conform situației transmise către Direcția medicală din cadrul A.N.P.. Bolile cronice aflate în evidență la sfârșitul fiecărei luni au fost de 200 în ianuarie, 225 în februarie și 246 în martie. Cele mai frecvente boli cronice erau: bolile cardiovasculare (hipertensiune arterială, cardiopatie ischemică); bolile digestive (ulcer, gastrită, hepatite cronice și ciroza hepatică, colecistită); bolile reumatice (artroze, discopatii vertebrale); bolile endocrine, de nutriție și metabolism (diabet zaharat, obezitate); bolile pulmonare cronice; bolile psihice; bolile neurologice (epilepsie).

Referitor la bolnavii cronici psihici dispensarizați, situația trimisă de cabinet către Direcția medicală din cadrul A.N.P. cuprindea o medie de 175 de afecțiuni psihice, majoritatea aveau recomandat tratament psihotrop. Printre cele mai frecvente diagnostice psihiatrice se regăseau: tulburările de personalitate, episoade depresiv - anxioase, tulburări mentale și de comportament legate de consumul de droguri și schizofrenii.

După verificarea aleatorie a unor fișe medicale ale persoanelor private de libertate s-a observat că evaluările medicale psihiatrice erau efectuate la timp și se realizau de medicii psihiatri de la Policlinica din cadrul Spitalului Județean de Urgență Târgu Jiu. Penitenciarul era arondat de către Penitenciarul Spital Mioveni și la un medic psihiatru din Timișoara, care efectua evaluări online la nevoie. **Unitatea penitenciară nu avea angajat un medic psihiatru. Ținând cont de numărul mare de persoane private de libertate diagnosticate cu afecțiuni psihice, echipa de vizită recomandă efectuarea demersurilor pentru angajarea unui medic psihiatru și a unei asistente medicale, cu respectarea Normelor C.P.T. și a recomandărilor Comitetului European din Raportul făcut de delegația C.P.T. la vizita în România din anul 2022 - „C.P.T recomandă încă o dată autorităților române să se asigure că toate penitenciarele au aport psihiatric adecvat atât de la un psihiatru (adică cel puțin un psihiatru în fiecare închisoare), cât și de la asistentele medicale dedicate sănătății mintale”.**

Medicamentele psihotrope recomandate de medicul specialist psihiatru erau depozitate corespunzător și administrate sub strictă supraveghere, deținutul semnând în registrul de administrare a tratamentului.

În anul 2024, până la data vizitei au fost efectuate 4 internări în infirmerie, 20 în spitalele din cadrul Ministerului Justiției și 3 internări în spitalele Ministerului Sănătății.

În vederea depistării cazurilor de boli infecto-contagioase, la data vizitei, în penitenciar nu existau persoane private de libertate cu boli infecto-contagioase.

În anul 2024, în Registrul de leziuni traumatice erau înregistrate 32 de leziuni traumatice, din care 2 autoagresiuni și 10 heteroagresiuni. Semnele evidente de agresiune erau trecute în registrul de consultații și în registrul special de mărci traumatice, fiind întocmite corespunzător, potrivit prevederilor legale. Se completau notele de informare privind constatarea leziunilor, traumatice și ulterior se sesiza Parchetul privind evenimentul, toate aceste documente fiind atașate la dosarul medical.

În ceea ce privește evidența consumatorilor de droguri, conform situației trimisă către Direcția Medicală, în anul 2024 s-a înregistrat o medie de 101 persoane private de libertate, cazurile fiind gestionate corespunzător.

Situația persoanelor private de libertate trimisă către Direcția medicală aflate în evidență cu dizabilități având certificate de încadrare în grad de handicap accentuat era de 6 deținuți, din care 3 cu dizabilități fizice și 3 cu dizabilități psihice.

În cursul anului 2023 s-au înregistrat 5 persoane aflate în refuz de hrană, fiind monitorizate zilnic, corespunzător de personalul medical.

Se acorda asistența medicală de urgență în caz de boală sau accident, în limita competențelor. Atunci când se depășeau competențele se apela Serviciul Național de Urgență 112, în anii 2023-2024 fiind înregistrate 28 apeluri la 112.

În cursul anilor 2023 și 2024 nu au fost înregistrate decese în rândul persoanelor private de libertate.

Penitenciarul avea contract prestări servicii cu o firmă pentru servicii de colectare, transport și eliminare a deșeurilor medicale cu risc biologic.

Cadrele medicale urmau cursuri de educație medicală continuă acreditate de Colegiul Medicilor. Se realizau ore de instruire cu persoanele private de libertate nou depuse pe teme de igienă colectivă, prevenirea boli cu transmitere sexuală (H.I.V, S.I.D.A.), boli infecto-contagioase (tuberculoză) etc.. Astfel, la nivelul Penitenciarului se desfășurau activități de educație pentru sănătate, în vederea însușirii de către persoanele private de libertate a cunoștințelor necesare cu privire la igiena individuală și colectivă, igiena mediului, prevenirea îmbolnăvirilor și pentru formarea deprinderilor igienice, potrivit art. 3 lit. c) și art.7 lit. n) din Ordinul nr. 4858/C/3363/2022.

e) asigurarea dreptului la asistență psihosocială

Serviciul social - Serviciul de Reintegrare Socială funcționa cu un număr de 16 persoane, respectiv: personal de conducere (director adjunct reintegrare socială, șef birou educație, șef birou asistență psihosocială) și personal de specialitate (2 ofițeri asistenți sociali, 3 ofițeri psihologi, 4 ofițeri educatori, 1 monitor sportiv; 1 agent educator; 1 preot; 1 agent tehnic). **Erau vacante un post de psiholog, asistent social și educator.**

Psihologii angajați la momentul vizitei dețineau atestate de liberă practică în specialitatea Psihologie aplicată în domeniul securității naționale și/sau Psihologie Clinică. Asistenții sociali încadrați dețineau avize de exercitare a profesiei de asistent social.

Angajații din sectorul educație și asistență psihosocială își desfășurau activitatea atât de dimineața (08⁰⁰-16⁰⁰), cât și după-amiaza (11⁰⁰-19⁰⁰), pentru a cuprinde în activități programe și persoanele private de libertate care desfășurau activități lucrative.

Spațiile de lucru pentru activitățile de reintegrare socială erau corespunzătoare, potrivit prevederilor legale. Cabinetul psihologic era dotat din punct de vedere tehnic, asigura confidențialitatea actului psihologic și securitatea emoțională a beneficiarilor. Referitor la dotarea metodologică, cabinetul achiziționase testul SCID și utiliza de asemenea și screening-ul psihologic furnizat de ANP. SCID-ul (Structured clinical interview for DSM disorders) se utiliza atunci când, în urma aplicării screeningului, rezulta necesitatea aprofundării riscului identificat pe domeniul psihologic, în vederea planificării intervenției ulterioare.

Activitățile desfășurate de specialiști erau următoarele: evaluări educaționale, psihologice și sociale, inițiale, de parcurs și finale; activități de consiliere educațională, psihologică și socială, în funcție de recomandările cuprinse în Planul individualizat de evaluare, intervenție educativă și terapeutică. Suplimentar, se realizau consilieri psihologice în criză (refuz de hrană sau alte situații), consilieri psihologice suportive (în cazul decesului unui membru de familie). Aveau loc activități semistructurate (concursuri tematice, prelegeri, dezbateri), în vederea acumulării de noi cunoștințe, activități psihologice în baza proiectului de activitate (Dezvoltarea inteligenței emoționale, Proiect de activitate destinat persoanelor agresive, etc.), activități psihologice de prevenire a delincvenței (se desfășurau în colaborare cu liceele din județ, la sediul unității de învățământ sau la sediul penitenciarului, în vederea reducerii riscului de comitere a infracțiunilor, cu accent pe consum de droguri și agresivitate), activități destinate persoanelor analfabete/analfabete funcțional, revista penitenciarului, activități de ocupare a timpului liber (activități sportive, moral-religioase, tehnico-aplicative), programe structurate (Educație pentru sănătate, Adaptarea la viața instituționalizată, Pregătirea pentru liberare, Program destinat persoanelor cu conduită agresivă, Program de formare a deținuților de sprijin, Program destinat persoanelor cu antecedente în consum de alcool/droguri, Program destinat agresorilor sexuali, Educație rutieră, Educație pentru sănătate, Educație prin sport, etc.), activități de informare/mediere/consilierea muncii, activități de școlarizare, clasele 0-XIII, în colaborare cu Centrul pentru Educație Incluzivă Tg. Jiu.

În anul 2024, aproximativ 100 de deținuți erau înscriși la cursuri de școlarizare. Până la momentul vizitei, un număr de 21 deținuți finalizaseră programe educaționale, 77 deținuți au finalizat programul Pregătirea pentru liberare, 565 deținuți au fost incluși și au participat la activități în baza proiectului de activitate pe cele 3 arii de intervenție, 57 deținuți au fost consiliați educațional, psihologic și social. Erau incluși în programe de asistență psihologică 105 deținuți.

Analiza nevoilor se făcea la sfârșitul anului, pentru anul viitor. Se ținea cont de recomandările formulate de specialiști pentru cele 3 arii de intervenție (educațional, psihologic și social), și în funcție de numărul acestor recomandări se realiza analiza nevoilor, precum și oferta educațională.

În ceea ce privește Strategia de reducere a comportamentelor agresive, comisia stabilită la începutul anului își desfășura activitatea și se întrunea ori de câte ori era nevoie. Deținuții aflați în monitorizare erau incluși la activități de consiliere psihologică, activități psihologice sau programe specifice, la activități educaționale și sociale, în funcție de nevoile identificate. Conform

recomandărilor, un deținut inclus în Strategie era menținut cel puțin 3 luni, după care se reanaliza situația lui și se stabilea dacă se menține sau nu în monitorizare, în funcție de evoluția sa în această perioadă.

Referitor la deținuții aflați în refuz de hrană, la declanșarea refuzului de hrană, un reprezentant al Sectorului Reintegrare Socială era prezent și discuta cu deținutul. În cazul în care deținutul își menținea forma de protest, era consiliat periodic de un psiholog, până în momentul în care acesta renunța la refuzul de hrană. În cursul anului 2024 au existat 5 deținuți în refuz de hrană. De fiecare dată au fost incluși în consiliere psihologică, și li s-au explicat riscurile la care se supun adoptând această formă de protest. Dintre aceștia, o persoană a menținut refuzul de hrană timp de 10 zile și a fost transferat la un Penitenciar Spital, unde a renunțat la forma de protest. Ceilalți deținuți au ieșit din refuz de hrană (pe baza declarației scrise, pe baza investigațiilor medicale, de unde a rezultat faptul că s-au alimentat). Unul dintre deținuți a recurs la această formă de mai multe ori pe parcursul anului (frecvente intrări și ieșiri din refuz de hrană). Au mai existat deținuți care au declarat refuz de hrană, dar procedura nu a fost îndeplinită (în urma audierii de către directorul penitenciarului sau de către judecătorul de supraveghere, au renunțat la refuzul de hrană). Cazurile au fost gestionate corespunzător, potrivit prevederilor legale.

Referitor la deținuții vulnerabili, în funcție de natura vulnerabilității, aceștia erau incluși în activități specifice (consiliere psihologică, programe specifice, activități psihologice în baza proiectului de activitate), astfel încât să se diminueze riscul de vulnerabilitate. Erau analizați în comisia de individualizare a regimului de executare a pedepsei și se stabilea dacă se menține sau nu riscul de vulnerabilitate. Cu ocazia stabilirii inițiale a regimului de executare, toți deținuții erau evaluați în privința riscului de vulnerabilitate, comisia discuta cu aceștia și se stabilea dacă se impune sau nu includerea în categoria deținuților vulnerabili.

Referitor la deținuții cu risc de suicid, atunci când existau deținuți cu risc de suicid, se intervenea prin consiliere psihologică. De asemenea, la nivelul penitenciarului existau în permanență deținuți formați ca deținuți de sprijin pentru persoanele private de libertate cu dificultăți. De fiecare dată când era identificat un deținut cu risc de suicid, psihologul informa șeful ierarhic, precum și șeful secției unde era cazat deținutul, în vederea monitorizării și de către agentul supraveghetor. În același timp, se realiza o evaluare psihiatrică (cabinetul medical trimitea deținutul cu risc de suicid la un medic specialist) și se urma schema de tratament prescrisă. În cursul anului 2023 au existat 3 cazuri de

tentative de suicid. În toate cele 3 cazuri a existat o colaborare permanentă între sectoarele Siguranța deținerii și regim penitenciar, Reintegrare socială și Medical, astfel încât să se cunoască evoluția cazurilor. S-a intervenit cu evaluare și tratament psihiatric, consiliere psihologică și activități educaționale menite să reducă riscul de suicid, prin comutarea atenției de la gândurile suicidare la aspecte pozitive ale vieții.

Deținuții cu afecțiuni psihice erau incluși în proiecte de activitate și programe specifice, consiliere psihologică, activități sportive, moral-religioase și tehnico-aplicative. Exista o comunicare reciprocă permanentă între Sectorul Reintegrare socială și Cabinetul medical pentru identificarea acestor deținuți, precum și pentru asistarea cât mai optimă a acestora pe perioada detenției.

e) concluziile după interviurile cu persoanele private de libertate

Mai multe persoane private de libertate și-au manifestat dorința de a discuta cu membrii echipei de vizită. Realizarea interviurilor s-a făcut cu respectarea regulilor și regulamentelor interne din penitenciar.

În cadrul interviurilor au fost abordate mai multe subiecte (respectarea normelor de igienă, calitatea și cantitatea hranei, accesul la apa potabilă și calitatea acesteia, accesul la duș și respectarea programului de distribuire a apei calde, tratamentul medical, sancțiunile disciplinare aplicate, asigurarea dreptului de petiționare, a dreptului la corespondență, a dreptului la comunicări online, relația cu personalul penitenciarului, cazuri de rele tratamente/tortură, violență etc.).

Din interviurile efectuate a rezultat că persoanele private de libertate s-au declarat mulțumite de modul în care erau tratate, de condițiile de detenție, de modul în care le-au fost respectate drepturile legale.

Persoanele private de libertate au fost interviuate în legătură cu comportamentul personalului din penitenciar în relațiile cu acestea, și au menționat că nu au fost probleme privind atitudinea personalului, acesta folosea un ton adecvat, fără jigniri sau amenințări.

Având în vedere aspectele constatate, în temeiul art. 43 alin. (1) și art. 47 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, **Avocatul Poporului**

RECOMANDĂ

conducerii Penitenciarului Târgu Jiu să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. gestionarea supraaglomerării constatate, în conformitate cu prevederile art. 1, alin. (3) din Anexa la Ordinul Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017 - aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate;
2. continuarea demersurilor necesare pentru încadrarea personalului pe funcțiile vacante (31 de posturi);
3. prelucrarea cu personalul penitenciarului a Regulii 38 din Ansamblul minim de reguli ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților, astfel încât la întocmirea rapoartelor de incident să se aibă în vedere prevederile acestei reguli, în scopul reducerii pe cât posibil a procentului rapoartelor clasate de comisia de disciplină, în privința abaterilor disciplinare ușoare;
4. analizarea posibilității de a se evita pe cât posibil aplicarea sancțiunilor privind dreptul de a primi vizite, care pot avea un impact negativ în procesul de reintegrare a persoanei private de libertate, potrivit Normelor C.P.T. (Raportul din anul 2021) și a Regulilor Mandela (Regula nr. 43 pct. 3), în care sancțiunile disciplinare sau măsurile restrictive, prin interzicerea contactelor cu familia, să fie aplicate pentru o perioadă limitată și doar pentru menținerea securității și ordinii;
5. introducerea în format electronic la infochioșurile din secțiile de deținere a Procedurii de distribuire a materialelor destinate exercitării dreptului la petiționare și a dreptului la corespondență, modificată și completată prin Decizia Administrației Naționale a Penitenciarelor cu nr. 424/13.04.2023, publicată în Monitorul Oficial cu nr. 377 din data de 03.05.2023, potrivit Recomandării Avocatului Poporului cu nr. 3, din data de 09.01.2023;
6. completarea corespunzătoare a Registrului de evidență a materialelor destinate exercitării dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență distribuite persoanelor private de libertate, potrivit prevederilor art. 4 alin. (1) și art. 5 alin. (6) din Decizia Administrației Naționale a Penitenciarelor cu nr. 488/2016;

7. angajarea unui medic psihiatru și a unei asistente medicale, potrivit Normelor Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (C.P.T.) și a recomandărilor făcute de delegația C.P.T. la vizita în România, cuprinse în Raportul din anul 2022;
8. efectuarea demersurilor pentru dotarea cabinetului medical cu defibrilator, aparat ECG, nebulizator și oxigen, potrivit recomandărilor făcute de delegația C.P.T. în raportul întocmit la vizita din anul 2022 în România;
9. etichetarea corespunzătoare a probelor alimentare și asigurarea frigiderului cu termometru și grafic de temperatură, potrivit art. 37 lit. e) din Ordinul Ministerului Sănătății nr. 976/1998 pentru aprobarea Normelor de igienă privind producția, prelucrarea, depozitarea, păstrarea, transportul și desfacerea alimentelor, art. 120 alin (3) din Ordinul nr. 4858/C/3363/2022;
10. dotarea corespunzătoare a camerelor cu mobilier pentru păstrarea bunurilor și obiectelor personale, potrivit prevederilor art. 4 alin. (1) din O. M. J. nr. 2772/C/2017;
11. amenajarea corespunzătoare a camerei de cazare pentru persoanele cu dizabilități, cu grup sanitar adaptat nevoilor acestora, potrivit prevederilor art. 1, alin. (6) din Anexa Ordinului Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017;
12. luarea măsurilor necesare pentru asigurarea condițiilor care să permită fiecărei persoane private de libertate să folosească grupul sanitar din camera E1.1, ori de câte ori este necesar, astfel încât să fie respectate în totalitate prevederile art. 5 alin. (1) și alin. (2) din O. M. J. nr. 2772/C/2017 pentru aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate.

Craiova, 3 iunie 2024

